

Mi lesz veled stabilitási és növekedési paktum, miután a görögök is igénybe vették a kreatív könyvelést?

Rácz Margit

A stabilitási és növekedési paktum, mióta 2003-ban az ECOFIN-tanács felmentette Franciaországot és Németországot a GDP három százalékát meghaladó folyó költségvetési hiány miatt kirovandó büntetés megfizetése alól, lényegét tekintve hatályon kívül van. Hiszen maga az Európai Bíróság sem úgy foglalt állást az eset kapcsán, hogy a paktum szabályai szerint mégis csak rójanak ki pénzbüntetést a tandemre. Az eurózóna egyik legfontosabb szabályrendszerének megszegése miatt immár közel egy éve a tartós törvénysértés állapota alakult ki.

Abban a legoptimistábbak sem reménykedhettek, hogy a gazdasági és monetáris unióban (GMU) résztvevő 12 ország közül mások nem fogják túllépni a háromszázalékos deficithatárt. De arra még a legpesszimistábbak sem gondolhattak, hogy valamely GMU-tagország úgy lépi túl a háromszázalékos határt, méghozzá több éven át, hogy azt az ún. kreatív könyveléssel láthatatlanná teszi. Görögország esetében ez történt. Az ilyen dolgok vagy kiderülnek, vagy nem. Görögország esetében az új miniszterelnök, Kosztasz Karamanlisz nem vállalt közösséget elődjével, és mivel

bizonyíthatóan nem volt része a kreatív könyvelésben, leleplezte a csalást.

Görögország 1999-ben azért nem lehetett a GMU alapító országai között, mert a konvergenciakritériumokat, sem a fiskálisokat, sem a monetárisokat, a 90-es években egyáltalán nem teljesítette. (Nem segített rajta az 1995. decemberi madridi EUCSÚCSON hozott döntés sem, miszerint a kritériumok teljesítése szempontjából egyetlen év teljesítményét, nevezetesen az 1997. évit fogják megvizsgálni.)

A görögök annyira szívükre vették, hogy pénzüik nem az euró, hanem csak a megszokottan értékvesztő drachma, hogy azonnal készek voltak konszolidációs programot beterjeszteni Brüsszelnek. Ebben megígérték, hogy két év alatt monetáris és fiskális konszolidációt hajtanak végre. A konvergenciatervben 2001-re GDP-ben mérve 0,2 százalékos folyó hiányt, 2002-re pedig, ha nem is nagy mértékben (0,2 százalék), de már egyenesen szufficitet ígért a görög kormány. Ehhez képest a (kozmetikázott) tényadat erre a két évre -2,1 százalék és -1,9 százalék volt. Karamanlisz bevallása szerint 2001-től kozmetikázottak az adatok. 2003-ban a GDP-ben mért folyó hiány 4,6 százalék

volt, 2004-re pedig 5,3 százalékot várnak. Ekkora hiány csak a 90-es évtizedben fordult elő bármelyik jelenlegi eurózónába tartozó országnál.

A kevésbé fejlett spanyolokra inkább az jellemző, hogy az Európai Központi Bank által javasolt évi 2,0 százalékot meg nem haladó fogyasztói áremelkedés helyett a duplájánál is nagyobb az éves infláció. De fiskális túllépések nem jellemzik a spanyol pénzügyi eredményeket. Portugália esetében 2001-ben előfordult, hogy a folyó hiány 4,1 százalék lett, s ebbe belebukott a kormány. A következő kormányfő, José Manuel Durao Barroso azzal írta bele a nevét a GMU történetébe, hogy drákói konszolidációs intézkedésekkel egy év alatt belepréselte a három százalékba a folyó hiány mértékét. Igaz, hogy ennek tetemes ára volt: a beruházások költségvetési ösztönzése elmaradt, és a közsférában befagytak a bérek.

A közeljövő talán legnagyobb kérdése a görög fiskális teljesítmények igaz történetének megismerése után az, hogy esetükben érvényesíteni lehet-e a paktum szabályait. Brüsszeli illetékesek megnyilatkozásai alapján ez nem tűnik valószínűnek. Sokkal inkább egy, még a maastrichti szerződésben megfogalmazott büntetési lehetőség jöhet szóba. Nevezetesen az, hogy nem indokolt, ha a kohéziós alaphól részesül bármely, a fiskális szigort nem vállaló ország. Erre a lépésre természetesen csak akkor kerülhetne sor, ha Karamanlisznak nem sikerül konszolidálnia belátható időn belül a költségvetést. A miniszterelnök mindenkit meg akart nyugtatni, hogy drákói szabályok nélkül is biztosan sikerülni fog a konszolidáció.

Az Európai Bizottság illetékesnek érzi magát abban, hogy az újonnan csatlakozott országokat vizsgálja, és adott esetben megbüntesse, akkor ha az általuk beadott éves költségvetési előirányzatokat nem tartják be. Tehát például akkor, ha a magyar pénzügyminisztérium az év elején beadja az ECOFIN-tanácsnak, hogy év végére a folyó hiány GDP-ben mért nagysága 4,6 százalék lesz, majd az év utolsó harmadában már látható módon ez a hiány 5,0 százalék fölé alakul.

Ebben az összefüggésben jogosan vetődik fel az a kérdés, hogy ha a 12 GMU-tagország egyikét sem sikerült eddig bármilyen „félrelépés” miatt megbüntetni, akkor milyen jogalap van arra, hogy a jóval kisebb alkuerejű új tagoknál az év elején beadott terv nem teljesítése esetén megtagadják például a kohéziós alaphól történő, egyébként már megnyert kifizetést. Érdemes megjegyezni, hogy egyetlen GMU-tagország egyetlen egyszer sem teljesítette az Európai Bizottságnak átadott konszolidációs tervét. A bizottság a nullszaldós vagy szufficites költségvetések elérésének dátumát először 2000-re tette, majd sorozatosan módosította, először 2002-re, majd 2004-re. Ezt valamennyi GMU-tagország elfogadta, és teljesítette is a beadott tervekben. Ezekből azonban a tényleges eredmények mindenkor eltértek, így – nem utolsósorban – 2004-ben is ez fog történni.

* * * * *

**Eddig megjelent számaink megtekinthetők
és letölthetők a www.vki.hu weboldalról**